

Національний
банк України

Щомісячний індекс очікувань ділової активності (ІОДА): запровадження в НБУ

Департамент статистики та звітності

Київ, 2019

Головне

Чому щомісячні опитування?

- Метою щомісячних опитувань бізнесу є збирання оперативної інформації про економічну ситуацію, яка необхідна для:
  - потреб короткострокового прогнозування та аналізу процесів, не охоплених офіційною статистикою;
  - підтримки процесу прийняття рішень із монетарної політики та досліджень

Як у світі?

- Організатори: центральні банки, державні стагагенції, дослідні установи, приватні інформаційні агенції
- За результатами бізнес-опитувань розраховуються індекси ділової активності: глобальні (група індексів PMI, Purchasing Managers' Index), локальні (Business Tendency Survey, Economic Confidence Index, Monthly Business Survey (MBS), Business Barometer тощо)
- Респонденти (ВЕД): промисловість, будівництво, роздрібна торгівля, послуги

Що запро- ваджено в НБУ?

- Щомісячне опитування на основі індексу PMI* (5 основних запитань + 4-5 додаткових)
- Респонденти (ВЕД): підприємства промисловості, будівництва, роздрібною торгівлі, сфери послуг
- Горизонт опитувань: поточний місяць
- Спосіб опитування: веб-анкета, мобільний додаток (2020 рік)

---

* Орієнтир на методологію PMI забезпечить зрозумілість Індексу для іноземних інвесторів та партнерів, надасть можливість порівнювати з індексами інших країн / галузей

Параметри щомісячного опитування підприємств, що проводить НБУ

Методологія

на основі Purchasing Managers' Index (PMI) – в додатку

Горизонт опитувань

1 місяць (поточний)

Вибірка

“пілотне опитування” – 100+ підприємств,
далі – 400+ підприємств

Спосіб опитування

веб-анкета

Респонденти

підприємства промисловості,
будівництва, роздрібно́ї торгівлі,
послуг*

Анкета

7-10 запитань (залежно від ВЕД)

* Підприємства сільського господарства традиційно не входять до переліку видів діяльності, що беруть участь у щомісячних опитуваннях бізнесу (OECD, EU, Markit)

Дотримання політики конфіденційності

Національний банк України забезпечує сувору конфіденційність отриманих даних і не передає їх третім особам

Аналіз діяльності окремих підприємств не здійснюється

Отримана в результаті опитування інформація, використовується лише для аналізу всієї сукупності підприємств, які беруть участь в опитуванні

НБУ не запитує інформацію, що стосується бухгалтерської, фінансової чи іншої звітності підприємств

Питання анкети стосуються виключно очікувань підприємств щодо їх поточних економічних показників

Для чого НБУ щомісячні опитування

I

Отримання даних, неохоплених офіційною статистикою, або які надходять раніше офіційної статистики

II

Оцінка поточної ділової активності та економічного середовища

III

Оперативне відстеження початку змін в економічній активності, проведення досліджень

IV

Якісніші короткострокові прогнози
Використання результатів опитування для побудови короткострокових прогнозів та обґрунтування рішень із монетарної політики

Індекси, побудовані на основі щомісячних опитувань, є ефективними індикаторами динаміки ділового циклу. Так, Індекс PMI був першим індикатором, який сигналізував про стрімке падіння ВВП Єврозони у період наближення світової фінансово-економічної кризи 2008 року. Він же першим відобразив суттєве відновлення економіки Єврозони, що намітилося з середини 2009 року.

Участь в опитуваннях НБУ – взаємовигідна співпраця підприємств і центробанку

Більш якісний аналіз ВЕД, в якій працює підприємство

Узагальнюючі результати опитувань та дані індексу є індикаторами стану галузі та поточних ділових настроїв підприємств

Зворотний зв'язок

Можливість “напрямую” звернутися до фахівців НБУ за інформаційною допомогою, отриманням коментаря чи відповіді на питання з монетарної політики, інфляційного таргетування тощо

Регулярні зустрічі керівництва НБУ з підприємствами

З 2017 року НБУ проводить регулярні зустрічі щодо діяльності НБУ та питань банківського сектору з керівниками підприємств, які беруть участь в опитуваннях

Залученість до прийняття рішень із монетарної політики

Відповіді на запитання анкети формують якісну аналітику для керівництва регулятора, що враховується при прийнятті рішень із монетарної політики

Як взяти участь в опитуванні НБУ?

Приклад анкети для промислових підприємств

Національний банк України, керуючись статтею 7 Закону України «Про Національний банк України», запроваджує проведення щомісячних опитувань керівників підприємств щодо їх ділових очікувань із метою збирання оперативної інформації про економічну ситуацію в Україні для поліпшення якості короткострокового прогнозування й аналізу процесів, не охоплених офіційною статистикою, а також підтримки процесу прийняття рішень із монетарної політики.

Національний банк України забезпечує сувору конфіденційність отриманих від Вас даних і не передає їх третім особам. Отриману інформацію буде використано лише для аналізу всієї сукупності підприємств, які візьмуть участь в опитуванні. Аналіз діяльності окремих підприємств не проводиться.

За результатами опитування готується аналітичний звіт, що містить узагальнену інформацію та може стати корисним джерелом інформації при плануванні діяльності підприємства.

Заповнити Анкету може керівник підприємства, його заступник або керівник економічного відділу чи відділу маркетингу.

ANKET Анкета від 19.08.2019 12:18

Будь-ласка, заповніть анкету до 19.07.2019.

Якщо при заповненні анкети у Вас виникли запитання, можете звернутися до співробітників Національного банку України, відповідальних за збір та обробку анкет:

Майба Вітаалі, Vitalii.Malba@bank.gov.ua, тел. (044) 527-38-48
Кулинич Оксана, Oksana.Kulnych@bank.gov.ua, тел. (044) 527-30-50

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПІДПРИЄМСТВО

1. Вкажіть, чи здійснює Ваше підприємство експортно-імпорتنі операції

1. Лише експортні
 2. Лише імпорتنі
 3. Експортні та імпорتنі
 4. Не здійснює

ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ

2. Як за Вашими очікуваннями зміняться показники діяльності Вашого підприємства за поточний місяць, порівняно з попереднім?

2.1. Обсяг виробленої продукції (одиниці, метри, тонни тощо)	☐ 1. Збільшиться	☐ 2. Залишиться без змін	☐ 3. Зменшиться
2.2. Обсяг нових замовлень на продукцію (одиниці, метри, тонни тощо)	☐ 1. Збільшиться	☐ 2. Залишиться без змін	☐ 3. Зменшиться
2.3. Обсяг нових експортних замовлень на продукцію (одиниці, метри, тонни тощо)	☐ 1. Збільшиться	☐ 2. Залишиться без змін	☐ 3. Зменшиться
2.4. Обсяг незавершеного виробництва (невиконаних замовлень) (одиниці, метри, тонни тощо)	☐ 1. Збільшиться	☐ 2. Залишиться без змін	☐ 3. Зменшиться
2.5. Залишки готової продукції (одиниці, метри, тонни тощо)	☐ 1. Збільшаться	☐ 2. Залишаться без змін	☐ 3. Зменшаться
2.6. Запаси сировини та матеріалів (одиниці, метри, тонни тощо)	☐ 1. Збільшаться	☐ 2. Залишаться без змін	☐ 3. Зменшаться
2.7. Ціни на сировину та матеріали (середня ціна) ⁱ	☐ 1. Зростуть	☐ 2. Залишаться без змін	☐ 3. Знизяться
2.8. Ціни на продукцію власного виробництва (середня ціна)	☐ 1. Зростуть	☐ 2. Залишаться без змін	☐ 3. Знизяться
2.9. Загальна чисельність працівників (повна зайнятість) ⁱ	☐ 1. Зросте	☐ 2. Залишиться без змін	☐ 3. Знизиться

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

3. Бажаєте отримати звіт за результатами опитування (надається безкоштовно)?

1. Так 2. Ні

Коментарі:

Структура та властивості мобільного додатку (в розробці)

Про опитування

Що це таке, для чого потрібно та параметри – загальна інформація

Заповнити анкету

Базова сторінка з короткою візуально дружньою анкетною

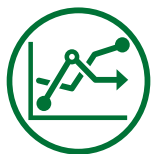

Про НБУ

Основна інформація – хто це, цілі, візія, місія, загальна інформація

Основні показники

Останні макропоказники онлайн, особливості їх розрахунку, методики

Мої відповіді

Інформація про власні відповіді за останні півроку

Аналітика

Порівняння власних відповідей з індикаторами галузі і країни

Налаштування

Опції щодо отримання інформації, нагадувань, пропозицій

Зворотній зв'язок

Форма відправки текстового повідомлення співробітнику НБУ

Автологін, автоматичні нагадування, пропозиції щодо зустрічей, інформування про нові дані (звіти)

Опитування по веб-каналю залишатиметься як варіант анкетування

Довідкова інформація

Розвиток опитувань бізнесу

- Institute for Supply Management (Інститут (Інститут управління постачанням) – розробив та запровадив міжнародну методику проведення опитувань ділових очікувань підприємницького сектору (Індекс менеджерів із закупівель, PMI)
- CIRET (Centre for International Research on Economic Tendency Surveys) – міжнародна спільнота економістів та інституцій з питань розвитку опитувань бізнесу і споживачів

Хто проводить щомісячні опитування бізнесу: світова практика

У світі щомісячні опитування підприємств проводять: незалежні дослідницькі та державні установи, а також центральні банки

Purchasing Managers' Index (PMI)

Розробник: Інститут управління постачанням (ISM), США

Рік заснування: 1920-і роки

Організатори опитувань (зараз):

- ✓ Markit Group – головний оператор та власник даних PMI за межами США. Обчислює PMI для понад 30 країн та регіонів
- ✓ Інститут управління постачаннями (Institute of Supply Management) – готує PMI звіти для США
- ✓ Сінгапурський інститут управління закупками та запасами (SIPMM) – готує PMI звіти для Сінгапуру
- ✓ Національні інституції (у т.ч. центральні банки), які готують свої власні PMI звіти у співпраці з вищезазначеними організаторами (центробанк Японії, ФРС)

Періодичність: щомісячно

Вибірка: 400+ респондентів

Горизонт: поточний місяць

ВЕД: промисловість, будівництво, сфера послуг, торгівля

Анкета: 5 основних запитань + додаткові запитання

Респонденти: менеджери із закупівель або аналогічні за посадами працівники

Проведення опитування в країнах та надання прав на використання методології PMI здійснюється на платній основі

- Індекси ділових очікувань на основі методології PMI сьогодні є надзвичайно популярними випереджаючими індикаторами динаміки економічного циклу, та достатньо точно передбачають його поворотні точки
- Завдяки сильній кореляції з макроекономічними показниками (промислове виробництво, ВВП) індекси ділових очікувань є ефективним інструментом макроекономічного прогнозування

Методологічний коментар

- 1) Розрахунок показників ІОДА здійснюється за методологією побудови дифузійних індексів – суми часток “позитивних” (зростання) відповідей та половини часток “нейтральних” (без змін) відповідей за формулою:

$$DI_j = (P \cdot 1) + (E \cdot 0.5) + (N \cdot 0)$$

На практиці значення індексів коливаються біля позначки “50”, а їх відхилення в той чи інший бік слід трактувати наступним чином:

- рівень 50.0 – вказує на відсутність змін порівняно з попереднім місяцем;
- значення вище 50.0 сигналізує про загальне поліпшення або зростання, порівняно з попереднім місяцем;
- значення нижче 50.0 сигналізує про загальне погіршення або скорочення, порівняно з попереднім місяцем.

Більше відхилення індексів від рівня 50.0 вказує на вищу швидкість змін.

- 1) Композитний індекс розраховується як середньозважений показник з вагами, відповідно до вкладу секторів у ВВП України.
- 2) Представлені результати ґрунтуються на отриманих відповідях респондентів і можуть не збігатися з даними офіційної статистичної звітності.